

ВИЩИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД УКРАЇНИ

ЛИСТ

від 04.05.2012 р. N 1198/12/12-12

Головам апеляційних адміністративних судів

У зв'язку з виникненням у судовій практиці питань, пов'язаних із стягненням податкового боргу з платників податків - фізичних осіб, на підставі пункту 4 частини першої статті 32 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" Вищий адміністративний суд України вважає за необхідне повідомити таке.

Порядок стягнення податкового боргу платників податків регулюється статтями 95–99 Податкового кодексу України. Зазначені норми визначають перелік заходів, що можуть вживатися податковим органом до платника податків із метою погашення податкового боргу, зокрема стягнення коштів, які перебувають у власності платника податків, а також продаж майна платника податків, що перебуває в податковій заставі (пункт 95.1 статті 95 Податкового кодексу України).

При цьому згідно з пунктом 95.2 статті 95 Податкового кодексу України стягнення коштів та продаж майна платника податків провадиться не раніше ніж через 60 календарних днів з моменту надіслання такому платнику податкової вимоги.

Водночас відповідно до пункту 87.11 статті 87 Податкового кодексу України орган стягнення звертається до суду з позовом про стягнення суми податкового боргу платника податку - фізичної особи. Стягнення податкового боргу за рішенням суду здійснюється державною виконавчою службою відповідно до закону про виконавче провадження.

Таким чином, пунктом 87.11 статті 87 Податкового кодексу України встановлено особливий порядок стягнення податкового боргу платників податків - фізичних осіб у порівнянні з порядком погашення податкового боргу юридичних осіб.

З урахуванням викладеного норми статей 95–99 Податкового кодексу України можуть застосовуватися до процедури стягнення податкового боргу з фізичних осіб лише в тій частині, що не суперечить вимогам пункту 87.11 статті 87 Податкового кодексу України.

Особливості процедури стягнення податкового боргу з платника податків - фізичної особи полягають у такому.

По-перше, за змістом пункту 87.11 статті 87 Податкового кодексу України процедура стягнення податкового боргу з фізичної особи може ініціюватися виключно через звернення органу стягнення з відповідним позовом. Тому вирішення справ за позовом податкового органу про стягнення податкового боргу з платника податків - фізичної особи повинно здійснюватися за загальними правилами позовного провадження. Звернутися з поданням у порядку статті 183³ Кодексу адміністративного судочинства України в розглядуваному випадку податковий орган не має права.

По-друге, у порядку позовного провадження розглядаються вимоги про стягнення податкового боргу в цілому. При цьому окремі процедури стягнення коштів за податковим боргом та продажу майна, що перебуває в податковій заставі, не застосовуються.

По-третє, виконання рішення суду про стягнення податкового боргу з фізичної особи - платника податків здійснюється не податковими органами, а державною виконавчою службою відповідно до закону про виконавче провадження.

Водночас пунктом 87.11 статті 87 Податкового кодексу України не встановлено особливостей щодо моменту, з якого у податкового органу виникає право на стягнення податкового боргу. Зокрема, не передбачено особливостей щодо направлення платникові податку - фізичній особі податкової вимоги як умови для виникнення права на примусове стягнення податкового боргу, передбаченої пунктом 95.2 статті 95 Податкового кодексу України.

Отже, фізичним особам податкова вимога надсилається в тому самому порядку і з тих самих підстав, що і платникам податку - юридичним особам. Зазначене впливає зі змісту статті 59 Податкового кодексу України, яка передбачає уніфіковані правила направлення податкових вимог усім платникам податків.

При цьому правове значення факту надіслання податкових вимог не розрізняється залежно від того, фізичній чи юридичній особі надсилається відповідна податкова вимога. Таке правове значення в будь-якому разі полягає в тому, що право на стягнення податкового боргу виникає у податкового органу через 60 календарних днів з моменту надіслання такому платнику податкової вимоги, як це передбачено пунктом 95.2 статті 95 Податкового кодексу України.

Таким чином, право на звернення з позовом про стягнення податкового боргу з фізичної особи - платника податків виникає через 60 календарних днів з моменту надіслання такому платнику податкової вимоги.

Докладніше позицію щодо початку перебігу строку звернення до адміністративного суду про стягнення податкового боргу викладено у листі Вищого адміністративного суду України від 9 квітня 2012 року N 1017/11/13-12.

Цей лист пропонуємо довести до відома суддів апеляційного та окружних адміністративних судів відповідного апеляційного округу для врахування при здійсненні правосуддя.

Заступник Голови суду

М. Цуркан